

Titel: Kapitel VIII.

Citation: "Kapitel VIII.", i *Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1875*. Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/catalog/jura-texts-r01-shoot-chptrd1e24275/facsimile.pdf> (tilgået 27. april 2024)

Anvendt udgave: Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1875

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

om at paalægge Anklageren en Pligt til at forene Sagsmaalene, udtræves ogsaa for saadanne Tilfælde den i § 73 2det Stykke givne Regel for uden Genhyn til Tilfældigheder at muliggjøre Foreningen.

Retten's Beslutning at adskille forenede Straffesager er proceslebende og maa kunne omgjøres; men har Retten i Forbindelse med Adskillelsen berøvt Sagen fra sig i Genhold til § 72 2det Punktum, maa Bestemmelsen om Gjenforening rette sig efter Reglen i § 73 2det Stykke. Fremdeles kan, naar Forening af Sager i Genhold til § 73 2det Stykke er tværtat ved en Beslutning af en anden Ret end den, der nu adskiller, denne ikke frit kjennte sin Ret efter § 72 2det Punktum til at bortvise, men en saadan Beslutning kræver aiter Anvendelse af Reglen i § 73 2det Stykke. Se herom § 74.

En materiel Sammenhang mellem Straffesagsmaal af en anden Art end den tidligere omhandlede er der i det i § 75 ommeldte Tilfælde, jfr. Straffelovens §§ 206 og 219. Her er overensstemmende med den civile Processens Regler et Modogsmaal begrundet ved Hovedogsmaalets Bærnehing, en Regel, der selvfølgelig kan finde Anvendelse i private Straffesager. At Retten bør have den i §§ 72 og 74 hjemlede Myndighed med Genhyn til slige Modstraffekrav, kan ikke være tvivlsomt.

III.

Stedlige Grænser for Embedshandlinger i Strafferetsplejen.

Retterne ere bestikede med Domsmyndighed for en bestemt Retskreds (Landsretten selvfølgelig for en Kreds, der omfatter adskillige Underretskredse). Udenfor denne Kreds har Retten ikke Domsmyndighed. Skal der altsaa i en Sag, som er anhangig ved en Ret, foretages en Retshandling udenfor Retskredsen, vil den regelmæssige Vej være Henvendelse til den Ret, i hvis Kreds Handlingen skal foretages. Det følger af Statsforholdet, at den Ret, til hvilken Rekvizitionen er stillet, ikke kan

vægre sig ved at efterkomme denne, naar de for Foretagelsen af den paagjældende Retshandling foreskrevne Betingelser ere tilfælde, hvilket det selvfølgelig maa være dens Ret og Pligt at prøve. (Forholdet er et andet og ikke berørende, naar Landsretten paalægger en den underordnet Undersøgelsesbommer at foretage en Retshandling). Fra den almindelige Regel, som § 76 udtaler, bør der dog af Genfigtmæssighedsbetydning tilfældes Undtagelser, ligesom i den gjældende Ret (se Rdg. 29de November 1837 §§ 4, 6). Herom handler § 77, der skelner mellem visse Handlinger, som en Ret uden videre Betingelser kan lade foretage i en anden Retskreds, nemlig Forsyndelser (ved Stævningsmænd eller Politiet, se Kap. IX.) og Paagribelser i Tilfælde af Anholdelse, Fængsling m. v., og andre Handlinger, der kun i paatrængende Tilfælde uden Videre kunne foretages i den fremmede Retskreds, men ellers kun ifølge Bemyndigelse. Det vilde vel nærmest stemme med Retsorganisationen at kræve Bemyndigelse af højere Ret; men Retsbetydning i. Et. ved en Forundersøgelse, tale for, at ogsaa Samtykke af Retten i den fremmede Kreds bør være tilstrækkelig. Kan saaledes efter Omstændighederne den Dmvej undgaaes at henvende sig med Rekvizition til Retten i den fremmede Kreds, da bør ogsaa det kunne undgaaes til Udførelsen af Beslutningen at henvende sig til Politiet i den fremmede Kreds; den bør kunne ske ved Politiet i Retten's egen Kreds.

Ogsaa Protalemyndighederne (Statsanklagernes, Politimestre) ere bestikede for bestemte Kredse, og § 76 udtaler derfor den samme Hovedregel for deres Vedkommende, hvilken ogsaa, som tidligere bemærket, har Betydning for Retten. Men ogsaa her bør saa meget mere Undtagelser anerkjendes; om disse handler § 78.

Kapitel VIII.

Om Retsmøder og Retsbøger.

De tilbageværende Kapitler af Udvalsets første Afsnit omhandle forskjellige Forhold, som

komme frem under Behandlingen ved Retten, og som paa Grund af deres almindelige Karakter bør have Plads allerede her. I det nærværende 8de Kapitel gives dels almindelige Bestemmelser om Retssmoder (§§ 79—82 om deres Offentlighed, § 83 om Orden i Retssmoderne), dels om Retshøjningerne og hvad dermed staar i Forbindelse (§§ 84—90), endelig i § 91 om Retssproget.

Særlige Undtagelser fra den ved Grundloven hjemlede almindelige Regel om Offentlighed hjemler Udkastet i §§ 108, 222 1ste Stykke og 257. Derimod er Forundersøgelsen ikke undtagen fra Reglen, dog at der indtømmes Dommeren Ret til at lufte Dorene, ikke blot som ved Hovedforhandlingen, naar „Sædelighed“ eller „den offentlige Orden“ kræver det, men ogsaa, naar „særegne Omstændigheder“ give Grund til at antage, at Retssmodets Offentlighed vil være til Hindrer for Sagens Oplysning. Det er ikke almindeligt, at Offentligheden udstrækkes saavidt, at den ogsaa omfatter Forundersøgelsen. Det er vel Tilfældet i den engelske Straffeprocess, men ikke i de franske eller tyske Processlove eller Udkast, end ikke i de nyeste, og saaledes heller ikke i Udkastet til en fælles tysk Straffeprocess. Forundersøgelsens forskellige Karakter efter de nævnte Lovgivelser har herved selvfølgelig haft Indflydelse. I England er Forundersøgelsen væsentlig affjort ligesom Hovedforhandlingen; Parternes Virksomhed staar i første Række; Offentligheden maatte da ved den ligesaafuldt finde Anvendelse som ved Hovedforhandlingen. Paa Fastlandet bevarede Forundersøgelsen længe og navnlig i de ældre Former af den reformerede Straffeprocess sin tidligere rent inkvisitoriske Karakter, der ganske udelukkede en Medvirking ved Undersøgelsen af Parterne som saadanne; men det er klart, at Offentligheden maa være udelukket, naar end ikke den begrænsede Offentlighed for Parterne indrømmes. Den Ordning, som Kommissionens flertal foreslaar, i væsentlig Overensstemmelse med de nyeste Love og Udkast (navnlig ogsaa det nye tyske), gaar nu vel ikke ud paa Oplysning af den engelske Forundersøgelse; men den fjerner sig dog paa den anden Side meget bestemt fra den tidligere rent

inkvisitoriske Forundersøgelse, idet den anerkender som Regel Parternes Ret til Medvirking med de deraf følgende Konsekvenser. Deri ligger et afgørende Brud med den ældre Forundersøgelse. Et først dette væsentlige Skridt gjort, saa kan det ikke fra denne Side have nogen særlig Betænkning ogsaa at gøre det videre, langt mindre væsentlige Skridt, at indrømme fuldstændig Offentlighed. End mindre Betænkning kan dette selvfølgelig have efter Mindretallets Forslag om Forundersøgelsen, der laader Anklageprincippet faae endnu større Betydning. Naar Forundersøgelsen ikke er hemmelig for den Sigtede, naar han regelmæssig har Ret til at være tilstede og medvirke ved Retssmoderne samt til at gøre sig bekendt med Sagens Aktstykker, kan Forundersøgelsens Djævel med ordentligvis ikke paaberaabes mod fuldstændig Offentlighed. Det sees ogsaa af Motiverne til det nye tyske Udkast, at det egentlig ikke er store Betænkninger, der have afholdt det fra at optage Reglen om Forundersøgelsens Offentlighed. Det anføres egentlig kun, at Offentligheden under den i dette Udkast givne Ordning af Forundersøgelsen, navnlig ogsaa den store Skriftlighed, har liden reel Betydning og mindre end i den engelske Process. Forsaavidt derved sigtes til Offentlighedens Betydning til positivt at fremme Forundersøgelsens Djævel, er dette maatte rigtigt. Men det er heller ikke hensynet hertil, der er det vigtigste Forsvar for Offentligheden af en Forundersøgelse, der er ordnet paa den Maade, som det tyske Udkast har optaget. Forsvaret ligger i den almindelige Betragtning, at Offentligheden indeholder en Garanti for den Sigtede mod Misbrug af Undersøgelsens Midler og for Dommeren mod ugrundet Mistanke, en Garanti, som ikke bør opgives, naar den blot kan have uden Skade for Undersøgelsen. Der maa saa meget mere lægges Vægt paa denne Garanti, som Undersøgelsesdommeren er Enkeltdommer, medens Rettsvidneinstitutionen er bestemt til at opføre, og der ikke altid kan regnes paa, at en Retssprover er tilstede, se Udkast til Lov om Domsmagtens Ordning m. m. § 31. Derimod kan det da ikke komme i Betragtning, at Offentligheden ogsaa har sine ubehagelige Sider for den Sigtede. Da imidlertid den

Sigtede af særegne Grunde kan udelukkes fra sine Retssæder (se §§ 234 og 236), og andre Tilfælde ved ogsaa kunne tænkes, hvor Offentligheden undtagelsesvis vil være til Stede for Undersøgelsen, maa Dommeren dog have den ved § 79 hjemlede diskretionære Beføjelse til at lukke Døren.

Da det Retssæde, som omhandles i § 257, finder Sted for en Landsret, og der i det ikke er Spørgsmaal om nogen umiddelbar Undersøgelse af Sagen, medens Djemebet er at afgjøre, om der efter det Foreliggende er Grund til at stille den Sigtede for den dømmende Ret, behøves Offentligheden ikke som Garanti, og der kan derfor her tages Hensyn til, at den maa være ubehagelig for den Sigtede. Den Undtagelse fra Offentligheden som § 222 1ste Stykke hjemler, er naturlig af den Grund, at der her endnu ikke er Spørgsmaal om nogen Sigte, hvis Interesse kræver Offentligheden, medens paa den anden Side Sagen forudsættes at finde sig paa et Trin hvor Offentligheden let kunde medføre Hindringer for Djemebets Dyrksomhed. Om de ejendommelige Forhandlinger, der omhandles i § 108, henvises til, hvad derom i det følgende bliver bemærket.

Den Udelukkelse af Offentlighed ved Hovedforhandlingen, som undtagelsesvis finder Sted af Hensyn til Sammelighed eller den offentlige Orden, behøver efter sit Djemed ikke at være absolut. Der gives for det første Stillinger, som bringe de Paagjældende i saadanne jævnlige Berøringer med Strafferetsplejen, at det er naturligt at tilstede Personer af disse Klasser Afgang, jfr. den württembergiske Lov § 296. Dernæst maa ogsaa den Forurte, selv om han ikke optræder som Part i et Erstatningskrav, have Afgang til at være tilstede, og endelig bør Parterne, altsaa navnlig den Sigtede og en privat Anklager, kunne fordrø Afgang for et begrænset Antal af dem opgivne Personer. At ogsaa Dommeren (Retens Formand) maa have Ret til at tilstede enkelte Personer Afgang, kan ikke betvivles. Naar derimod ellers Behandlingen finder Sted for lukkede Døre, kan Ret til Tilstedeværelse ikke indrømmes Noget, men det maa aldeles bero paa Dommeren, hvorvidt enkelte

Personer kunne faae Afgang (se § 82). Denne Omstændighed fører imidlertid atter til Nødvendigheden af en Ordning, hvorved Offentlighedens Garanti i de Tilfælde, hvor Offentlighed er Regel, saavidt muligt kan erstattes. Denne Erstatning maa søges i Retsskriverens Nærværelse. Men da en saadan ikke altid vil være tilstede, maa Garantien i saa Fald søges i Tilfaldelsen af Rettsvidner, hvilken iøvrigt ogsaa er foreskrevet i Udskiftet i enkelte andre Tilfælde paa Grund af Handlingens særegne Væsenlighed, se §§ 118, 128, 139, 148. Det forudsættes herved, at den gjældende Rettsvidneinstitution opheves, og herfor kan den her omhandlede, kun undtagelsesvis indtrædende Tilfaldelse af Rettsvidner ingen Hindring være. Byrden at fungere som Rettsvidner i de nævnte Tilfælde maa paalægges Bergerne ligesom Rævningshøvedet. De Foranstaltninger, som træffes af Hensyn til Rævningsinstitutionen, kan der ogsaa drages Nytte af her, idet navnlig de kommunale Rævningslister (Grundlister), paa Grundlag af hvilke ved en Række af Valg og Vedræfninger Rævningerne saldes til den enkelte Sag, tillige kunne angive den Kredts af Mænd i hver Kommune, af hvilke Rettsvidnerne skulle tages. Herom ere nærmere Regler givne i § 81, i hvilken ogsaa saadanne Bestemmelser fra den gjældende Ret om Rettsvidner ere optagne, som kunne overføres. En absolut Forbød kan den her omtalte Tilfaldelse af Rettsvidner dog ikke være, naar Djemebet ikke ofte skal forspilbes. Mod mulige Misbrug høves den nye Strafferetsplejes Hovedgarantier, Hovedforhandlingens Offentlighed og den dømmende Retts frie Beviidsbedømmelse.

Udskiftets § 83, som i det Væsentlige stemmer med den tilsvarende Bestemmelse i Lovudskiftet om den borgerlige Rettspleje (§ 81), behøver ingen særlig Begrundelse.

Om Protokoleringen ved Rettsplejen i Straffesager indeholdes Reglerne i §§ 84—87. En Del af disse ere fælles for alle Retshandlinger, derunder indbefattede ogsaa de enkeltstaaende. Fælles er saaledes den almindelige Bestemmelse i § 84, at Beretning (o: Fort Fremstilling af Sagen) skal optages i Retshbogen, de i samme Paragraf givne Regler om, hvad der skal angives ved Beretningens Be-

gynselse, og Reglerne i § 87. Med Hensyn til Omfanget i det enkelte af Protokollationen maa derimod tildeels forskellige Regler gjælde. Saaledes for alle Tilfælde maa Reglerne i § 85 1ste, 4de og 5te Stykke være. Selv om der ikke er Spørgsmaal om Retshandlingen, der kunne paaanes, i hvilket Fald Reglerne i 1ste og 5te Stykke ere ligesom nødvendige, angaa de der omhandlede Optegnelser dog saadanne faste Punkter af Forhandlingen, at god Orden kræver, at Retsbogen indeholder Alt derom, forsaavidt ikke en Henvisning til Skrifter, der overleveres Retten for at forblive hos den (saa som Anklageskriftet), kan finde Sted. Duvendt er der under ingen Omstændigheder nogen Nødvendighed for at optage de Udviklinger og Foredrag, der omhandles i det 4de Stykke. Forstjellen viser sig derimod med Hensyn til de Protokollationer, der omhandles i 2det og 3die Stykke, og som faae Betydning med Hensyn til Bevisspørgsmaalet i Sagen. Om disse bliver der nu kun Spørgsmaal dels ved Undersøgelsesretten, dels under Hovedforhandlingen, derunder indbefattet Forhandlingen for Landsretten i de Paaankestilfælde, som ommeldes i § 400 ff. Det nærmeste Djemed med Afhørelse for Undersøgelsesdommeren er at faae Anklageren Midler til at afgjøre, om Anklage bør rejses, og hvis Anklage rejses, Parterne Midler til at forberede Bevisførelsen for den dommende Ret; derimod er Afhørelsen ordentligvis ikke en Bestanddel af selve Bevisførelsen, om end Benyttelsen ved denne af de for Undersøgelsesdommeren afgivne Udsagn kan finde Sted efter Reglerne i § 298 Nr. 3 og 4. Heraf følger, at Protokollationen vel maa have et ikke ringe Omfang (Parterne behøve ikke at være tilstede), at den maa gjengive det væsentlige Indhold af de fremkomne Udsagn, men at den dog ordentligvis ikke behøver at tilstræbe en Gjengivelse af den Afhørelses egne Ord. Dette vil derimod være nødvendigt i de Tilfælde, hvor Udsagnet fremtræder som et foregribet Led af Bevisførelsen, jfr. §§ 139 2det Stykke, 159, 298 Nr. 2, 3 og 4. De samme Regler maa af Hensyn til Bestemmelserne i § 404 gjælde ved Afhørelsen under Hovedforhandling for Underretten, forsaavidt Sagen ikke er und-

tagen fra Paaante. Den Vanstuelighed ved Anvendelsen af denne Regel, som kan fremkomme derved, at det ikke altid forud kan siges, om Sagen er undtagen fra Paaante, se § 396, er ikke større, end der ogsaa i andre Retninger kan forekomme i Strafferetsplejen, fordi det med relativt bestemte Strafferammer ikke nøjagtigt forud kan vides, hvad Udsaldet vil blive, jfr. det 2det Kapitel om Kompetenceordningen. I tvivlsomme Tilfælde vil Dommeren være opfordret til at forholde sig paa den i § 85 foreskrevne Maade. Skulde det ikke være stet, og det viser sig, at Paaante kan finde Sted og finder Sted, vil det ifkun medføre, at § 404 faktisk ikke kan blive benyttet i saa stort Omfang som ellers. Hvad de upaaanfelige Underrettsager angaar, har § 85 ingen særskilt Forordning, og det behøves heller ikke. Protokollationen har kun Betydning for Dommeren selv, og det kan overlades til ham, hvad og hvor meget han vil oplage i Retsbogen i Genhold til den almindelige Forordning i § 84 1ste Stykke. Hvad Afhørelse under Hovedforhandlingen for Landsretten angaar, kræves derimod en særegen Forordning, dels fordi Retten er en Kollegialret, og det kan være hensigtsmæssigt i Tilfælde af Uenighed at have nogen Støtte i en Protokollation, dels af Hensyn til Retsmidlerne. Thi vel er det en Grundforudsætning, at der ikke finder Paaante Sted med Hensyn til Bevisresultaterne; men saavel de Paaanste Grunde, der tilstedes, som det andet Retsmiddel, Sagens Gjenoptagelse, ere dog ordnede saaledes, at et vist almindeligt Indtryk med Hensyn til Punkter vedkommende Bevisførelsen kan faaes af en anden Ret eller af den samme Ret til et senere Tidspunkt, ikke for derpaa at støtte positive Bevisresultater, men til at bevirke Annulation eller Indrømmelse af Gjenoptagelse, hvorom nærmere i det følgende ved Bestemmelserne om Retsmidlerne, jfr. Bar i Geringsaal 1867 S. 434—5 og den würtb. Straffeprocesslov art. 229, jfr. Kommissionsbetænkning ad art. 228. Den Protokollation, der af disse Hensyn finder Sted, bør dog ikke afbryde eller forstyrre den mundtlige Forhandling; den bør derfor overlades Retsskriveren under almindeligt Tilsyn og Vejledning af Formanden; den bør indskrænket sig

til de væsentligste af de fremkomne Udfagn, den bør holdes afsøndret fra den egentlige normale Protokolation (en særskilt Bog), og den bør lættes ved Henviisning til tidligere Afhørelser. Hvad § 85 foreskriver om Besigtigelser (§ 148) i det 3die Stykke, har tilstrækkelig Forklaring i det Foregaaende, jfr. ogsaa § 298 Nr. 1. At Dplæsning og Vedtagelse af det Retsbogens Tilførte angaaende afhørte Personers Udfagn, ikke bør finde Sted ved den Protokolation, der er fremkommen under Hovedforhandlingen ved Landretten, følger af dennes Bjemeb. Tvivlsomt kan det endog være, om denne Forholdsregel behøver at udstrækkes saa vidt, som Udfastet i § 86 fordrer, eller om den ikke kan indskrænkes til de Tilfælde, hvor Udfagnet saavidt mulig skal gjengives med den Afhørtes egne Ord, jfr. imidlertid Lovudkastet om den borgerlige Rets § 84. Reglerne i §§ 88—90 stemme i det Væsentlige med Reglerne i det civile Udfast §§ 85 i. f., 86, 88 og 89; nogle mindre Indringer forklæres ved Straffefagers Særegenbed. Med Hensyn til § 90 i Begyndelsen mærkes f. Ex. Reglen i § 305 i Slutningen samt de Udskrifter, der i Paaankæufælde i Embeds Medfør skulle indsendes, se §§ 385, 413. Til disse Tilfælde har Reglen i § 90 selvfølgelig ikke Hensyn, derimod til saadanne Tilfælde som, at Udskriften begjæres for senere civile eller kriminelle Sagers Skyld, f. Ex. af den Forrettede, der anlægger et Erstatningsføgsmaaal, eller af den offentlige Paatalempublighed; af denne sidste bliver selvfølgelig ikke Betaling at erlægge for Udskriften. Med § 91 sammenholdes Reglen i Lovudkastet om den borgerlige Retspleje § 92. Reglen i § 92 behøver ingen Forklaring.

af Straffefagers Natur skydende Forfjelligheder. I denne Henseende mærkes for det Første, at de Forhødelser, for hvilke særegne Regler ere foreskrevne, forudbattes, ligesom alle andre i Kapitlet omhandlede Meddelelser, at udgaa fra Retten*), ikke fra Parterne. Da deres Natur imidlertid ikke forandres (jfr. med § 95 det civile Udfast §§ 123, 205, 231), kan den i Overensstemmelse med den almindelige Forfkrift i det civile Udfasts § 122 opstillede Hovedregel i nærværende Udfasts § 93 ikke være tilstrækkelig i Straffeprocessen. Om en Afvigelse fra de foreskrevne Regler paa Grund af Vedtagelse mellem Parterne (se det civile Udfast § 108) bliver der bemaest ikke Tale. En anden i Forholdets Natur grundet Forfjfel er den, at Forhødelser vel i de i §§ 95—100 ommeldte Tilfælde kan foregaa paa den Raade, som foreskrives i det civile Udfast, nemlig ved Stævningsemænd og kun, naar disse Intet kunne udrette, ved Politiet, men at Retten ogsaa strax maa kunne overdrage Politiet Forhødelser. Endnu en væsentlig Forfjfel er det, at i de Tilfælde, som ere Gjenstand for Reglerne i §§ 95—100, er Forhødelser for den Paagjældende personlig opstillet som det, der saavidt mulig skal iværksettes, saa at Forhødelser paa Boligen (Dopholdsstedet) efter Reglerne i § 98 b. kan bør finde Sted, naar hin ikke kan lykkes. Ogsaa dette er i Straffefager en naturlig Regel; flere Love opstille endog med Hensyn til Indtaldelse af den Sigtede, at Anholdelse paa Grund af Udeblivelse (se § 169) kan kan finde Sted, naar Forhødelser er stet til den Paagjældende personlig, se würtb. Lov § 232, en Regel, der dog synes at gaa for vidt.

Om Enkeltbederne i Kapitlet skal iøvrigt følgende bemærkes. Under § 93 falde f. Ex. Underretninger til Parterne om Retsmøder, som de ere berettigede til, men ikke pligtige at

Kapitel IX.

Om Forhødelser og andre fra Retten udgaaende Meddelelser.

Bestemmelserne i dette Kapitel ere i det Væsentlige overensstemmende med de tilsvarende Bestemmelser i Lovudkastet om den borgerlige Retspleje (første Afsnit Kap IX.), kun med de

*) Om de fra Statsanklageren eller Politimesteren udgaaende Indtaldelser, som ommeldes i §§ 147 og 169, er ingen særegne Regler fundne nødvendige, idet de ogsaa for andre Politimester brugelige Indtaldelser sandsattes bør at finde Ansænder; den Adgang til Domstolene, som hjemtes ved § 226, indeholder Betragtelse mod utilfjærlige Indtaldelser. For det i § 136 ommeldte færtige Tilfælde indes holder denne Paragraf det Forordnet.